

REGIONÁLNÍ MUZEUM V ČESKÉM KRUMLOVĚ

Příspěvková organizace Jihočeského kraje,
zapsaná v obchodním rejstříku u Krajského soudu v Českých Budějovicích
v oddílu Pr, vložce číslo 432

Horní ulice č. 152, PSČ 381 01

Tel. č. 380 711 674 * E-mail: slavik@muzeumck.cz

IČO 00070572 DIČ CZ – 00070572

Bankovní spojení: ČSOB Český Krumlov č. ú. 1077261 / 0300

PAPÍROVÉ BETLÉMY

Regionální muzeum v Českém Krumlově

1. prosince 2024 – 5. ledna 2025

V Českém Krumlově 31. 10. 2024

Od 1. 12. 2024 do 5. 1. 2025 bude ve výstavním sále v přízemí Regionálního muzea v Českém Krumlově probíhat výstava „Papírové betlémy“, která představí kolekci tištěných betlémových archů určených k vystřížení a prostorových rozkládacích betlémů ze soukromé sbírky. Výstavu doplní také autorské jesličky českokrumlovských dětských skupin vyrobených za použití papíru jako základního materiálu.

Výstava prezentuje sbírku papírových betlémů od různých autorů z období první poloviny 20. století až po současnost. Přibližuje papírové jesličky jako nejmladší vrstvu betlemářské produkce, která se v Čechách rozvíjí od sklonku 18. století a tvoří nedílnou součást české vánoční tradice. Návštěvník má možnost vidět ucelenou kolekci tištěných převážně kolorovaných archů s betlémovými figurami a scénami ze začátku 20. století, první československé republiky, období před rokem 1989, ale především bohatou produkci od známých autorů, amatérů, ale i anonymních tvůrců z období let 1990 až po současnost.

Papírové betlémy se v českých zemích ve větší míře objevují během první poloviny 19. století. S rozvojem litografie ve druhé polovině 19. století se archy tisknou také barevně. V té době se papírové jesličky prodávaly především na předvánočních trzích a byly žádané především pro svou cenovou dostupnost. Zásadní přelom v české produkci papírových betlémů znamenalo vydání jesliček Mikoláše Alše v roce 1902, které zahájilo éru autorských betlémů. V této tradici pokračovali později malíři, jako byl Josef Kaplický, Josef Wenig, Josef Lada nebo Marie Fischerová-Kvěchová.

Pro prvorepublikové papírové betlémy bylo typické vyjádření národního cítění. Pozadí jesliček z této doby tvoří velmi často česká, moravská a slovenská krajina, místní a lidová architektura, darovníci mají na sobě dobové oděvy nebo lidové kroje. Největší popularitu získal Český betlém Josefa Lady, kdy se autor nechal inspirovat prostředím svého dětství v Posázaví a figury oblékl do všedního venkovského oděvu konce 19. století, který se zde nosil.

Od třicátých let 20. století oblíbenosti vystřihovacích jesliček využívaly také potravinářské a další firmy. Vzniká fenomén reklamních betlémů s postavami, které přinášejí Ježíškovy dary v podobě nabízených výrobků. V době první republiky se papírové betlémy před Vánoci objevují také ve zvláštních přílohách časopisů a novin. Byly to například deníky Lidové noviny a České Slovo nebo časopisy ABC a Sluníčko.

Mezi léty 1948 až 1989 se papírovým betlémům s ideologických důvodů příliš nedařilo, ale naprostý útlum ani v tomto období nenastal. S novým typem prostorových rozkládacích betlémů přišel Vojtěch Kubašta, jehož tvorba získala mezinárodní ocenění a stala se také významným vývozním artiklem.

Nebývalý rozmach betlémů nastal po listopadu 1989 a tištěné archy začaly vycházet jako na běžícím pásu. Betlémy byly uváděny na trh jak samostatně, tak i jako příloha v různých časopisech a novinách. Rozvíjí se také fenomén lokálních betlémů, kdy si nejen kraje, města, ale i menší obce nechávají navrhnout svůj vlastní betlém.

Výstava prezentuje jak reprinty starších předlistopadových betlémů, tak především polistopadovou produkci. Navrhováním a tvorbou betlémů se v tomto období věnuje celá řada zkušených malířů, ale i amatérských tvůrců. Návštěvník má možnost obdivovat jesličky autorů jako je Milan Janáček, Markéta Škopková, Alena Stiborová, Naďa Kotrčová, Zdenek Brožek, Pavel Langhans, Karel Franta, Josef L. Jícha, Jarmila Haldová, Helena Horálková a další. Ze známých jihočeských tvůrců jmenujme Ludka Pokorného, Milana Peterku a Renatu Štolbovou.

Regionální muzeum v Českém Krumlově se nachází v Horní ulici čp. 152 v impozantní budově bývalého jezuitského gymnázia. Tato nejstarší raně barokní budova ve městě s dekorativním západním průčelím byla postavena na místě šesti starších měšťanských domů v letech 1650 - 1652. Společně s kolejí (kolegiem) a divadlem tvořila dominantní komplex budov jezuitského řádu, povoláného do Českého Krumlova Vilémem z Rožmberka v roce 1582. V roce 1732 byla k objektu dostavěna seminární kaple sv. Josefa, odstraněná při rekonstrukci po roce

1970. Stálé expozici, věnované sbírkám z oboru archeologie, dějin umění a řemesla, národopisu, ale také historické farmacie, vévodí unikátní keramický model města – největší svého druhu na světě.

Informace:

Mgr. Alice Glaserová, vedoucí odborného úseku, etnoložka, kurátorka sbírek, tel.: +420 702 285 016, e-mail:

glaserova@muzeumck.cz

Mgr. Martina Vachová, propagace a marketing, tel.: +420 380 711 674, e-mail: vachova@muzeumck.cz

Mgr. Ivan Slavík, pověřený ředitel muzea, tel.: +420 724 942 386, e-mail: slavik@muzeumck.cz

Více informací na: www.muzeumck.cz a na Facebooku muzea.